

SANAYİ İŞÇİLERİNİN DİNİ YÖNELİMLERİ VE ÇALIŞMA TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ - ÇORUM ÖRNEĞİ -

Sefer YAVUZ*

Özet

Sanayi İşçilerinin Dini Yönelimleri ve Çalışma Tutumları Arasındaki İlişki - Çorum Örneği -

Bu çalışmada daha önce geçerlik-güvenirlik çalışmaları yapılmış iki ölçek kullanılmıştır. Bunlar inanç boyutu, davranış boyutu ve duygu boyutu olmak üzere üç boyuttan oluşan dini yönelim ölçeği ile Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu, Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu olmak üzere üç boyuttan oluşan çalışma tutumu ölçeğidir. Her iki ölçek kullanılarak yapılan analizler aracılığıyla örneklemin dini yönelimleri ile çalışma tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Dini yönelim, dini yönelim ölçeği, çalışma, çalışma tutumu ölçeği, sanayi işçileri

Abstract

The Relationship Between the Religious Tendencies and Working Attitudes of the Industrial Workers - Example of Çorum City -

It is used in this research two scale those are previously done validity-reliability analysis. These are religious tendencies scale that consist of belief dimension, behaviour dimension and feeling dimension and working attitudes scale that consist of Mystic Inclined-Fatalistic Working Attitudes, Easily Income Inclined-Hedonistic Working Attitudes and Working Inclined-Ascetic Working Attitudes. This research examined the relationships between the religious tendencies and working attitudes of the sampling to use both of the scales.

Keywords: Religious tendencies, religious tendencies scale, working, working attitudes scale, industrial workers.

* Dr., Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Giriş

Bu çalışmada daha önce geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Dini Yönelim Ölçeği”¹ ve “Çalışma Tutumu Ölçeği”² kullanılarak örneklemin dinî yönelimleri ve çalışma tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmanın evreni Çorum’daki çeşitli sanayi kuruluşlarında çalışan işçilerdir. Anketin uygulandığı tarih olan Ağustos 2007 itibarıyla Çorum ili sınırları içerisinde SSK İl Müdürlüğü’ne kayıtlı sigortalı işçi sayısı 37.928 (otuz yedi bin dokuz yüz yirmi sekiz) olarak tespit edilmiştir.

Hazırlanan anket formu 502 denekten oluşan bir örnekleme uygulanmış, bu formlardan 404 adedi analize uygun bulunmuştur. Örneklem belirlenirken kota yönteminden³ yararlanılmıştır. Örneklem modeli işçi sayısı bakımından büyükten küçüğe doğru sektörel dağılıma göre oluşturulmuştur. Bunlar tekstil ve makine ile toprak sanayi içerisinde değerlendireceğimiz vitriye seramik/banyo gereçleri sanayidir. Ayrıca Ankara-Samsun karayolu çevresinde yerleşik tuğla-kiremit, makine ve un fabrikalarında çalışan işçileri de örnekleme dâhil edilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS paket programı vasıtasıyla analiz edilmiştir. Dini yönelim ve çalışma tutumu değişkenleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla Korelasyon ve Regression⁴ analizlerinden yararlanılmıştır.

-
- 1 Sefer Yavuz, *Dini Değerlerin Çalışma Hayatındaki Yeri: Sanayi İşçileri Üzerine Bir Araştırma (Çorum Örneği)*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, Sefer Yavuz, “Dini Yönelim Ölçeği ve Güvenirlik Çalışması: Sanayi İşçileri Üzerine Bir Araştırma”, *Toplum Bilimleri Dergisi*, c. 1-3, sayı: 1-6, s 221-228, Ayrıca dini yönelim ve dindarlıkla ilgili bakınız: Ahmet Onay, “Dini Yönelim Ölçeği”, *İslamiyat*, Ankara 2002, c. V, sayı: 4, ss. 181-192, Ahmet Onay, “Dindarlık Ölçme Çalışmaları”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, c. 14, sayı: 3-4, ss. 439-449 Kayhan Mutlu, “Bir Dindarlık Ölçeği (Sosyoloji’de Yöntem Üzerine Bir Tartışma)”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, c. 3, sayı: 4, ss. 194-199., Veysel Uysal, *Dini Tutum Davranış ve Şahsiyet Özellikleri*, İFAV Yayınları, İstanbul 1996.
 - 2 Sefer Yavuz, “Çalışma Tutumu Ölçeği ve Geçerlik-Güvenirlik Analizleri” *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, c. 7, sayı: 14, ss. 117-127.
 - 3 Kota Yöntemi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: M. Duverger, *Sosyal Bilimlere Giriş*, çev.: Ünsal Oskay, 4.Baskı, Bilgi Yay., Ankara 1990, ss. 169-170
 - 4 Korelasyon ve Regresyon analizleri hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız; Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem A Yay., 7. Baskı, Ankara 2007, ss. 31,91. Remzi Altunışık ve diğerleri, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitapevi, Sakarya 2004, ss. 197-200.

Dini Yönelim ve Çalışma Tutumları Arasındaki İlişki

1. Dini Yönetime Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu

Örneklemin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları ile inanç, uygulama ve duygu boyutunu içeren dini yönelim tutumlarının korelasyon analizi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Dini Yönelim ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim	r	,692
	p	,000
	Sayı	340

Tabloya göre örneklemin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları ve dini yönelimleri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Bu, dini yönelim puanı arttıkça Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu puanının da arttığını göstermektedir. ($R = ,692$, $p < ,01$).

Dini yönelimle Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu arasındaki ilişkinin Regresyon analizi sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2, 3, 4. Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun Dini Yönetime Göre Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 2. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,692(a)	,479	,478	,73252958

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

Tablo 2’deki bulgulara göre örneklemin dini yönelimle ilgili tutumlarının Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumuna ait varyansı %48 oranında açıkladığı, başka bir ifadeyle Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun %48 oranında dini yönelimle ilgili tutuma bağlı olduğu ya da %48 oranında ona göre şekillendiği ortaya çıkmıştır. Bu durumda dini yönelimin Mistik

Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunu önemli oranda etkilediği söylenebilir.

Tablo 3. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	167,080	1	167,080	311,367	,000(a)
	Residual	181,371	338	,537		
	Total	348,450	339			

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

b Dependent Variable: Mistik yönelimli

Tablo 3'teki bulgulara göre dini yönelim ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu arasındaki ilişki $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir. Dolayısıyla bu örnekte dini yönelimin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumuna anlamlı bir katkı yaptığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,006	,040		,145	,885
	Diniyönelim	,684	,039	,692	17,646	,000

a Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 4'deki bulgulara göre örneklemin dini yönelim tutumundaki her 1 birim artış Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu puanında 0,68 birim artışa neden olmaktadır. (Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu= $0,006 + 0,684$ Dini Yönelim). [$R=0,692$, $R^2=0,479$, $F=311,367$; $p < ,01$].

1.1. Dini Yönelimin İnanç Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu

Örneklemin inanç boyutu ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Dini Yönelimin İnanç Boyutu ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/İnanç	R	,547
	P	,000
	Sayı	353

Tablo 5’de görüldüğü gibi sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasında yüksek düzeyde doğrusal bir ilişki vardır. Bu bulgular sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları arttıkça Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarının da arttığını göstermektedir ($R=0,547$, $p<,01$).

Tablo 6, 7, 8. İnanç Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları**Tablo 6. Model Summary**

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,547(a)	,299	,297	,84184171

a Predictors: (Constant), İnanç

Tablo 6’deki bulgulara göre sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumlarının Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarını %55 oranında açıkladığı, başka bir ifadeyle Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarının % 55 oranında inanç boyutu ile ilgili tutumlarla şekillendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla inanç boyutunun Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarının önemli bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Tablo 7. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	105,990	1	105,990	149,556	,000(a)
	Residual	248,753	351	,709		
	Total	354,743	352			

a Predictors: (Constant), İnanç

b Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 7'deki verilere göre örneklemin inanç boyutu ile ilgili tutumları ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır ($p < ,01$).

Tablo 8. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,021	,045		-,460	,646
	inanc	,546	,045	,547	12,229	,000

a Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 8'deki bulgulara göre örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarında 0,546 puan artışa sebep olduğu görülmektedir (Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu= $-0,021+0,546$ dini yönelim/inanç). [$R= 0,547$, $R^2=0,299$, $F=149,556$; $p < ,01$]

1.2. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu

Tablo 9, örneklemin uygulama boyutu ile ilgili tutumları ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçlarını içermektedir.

Tablo 9. Dini Yönelimin Uygulama Boyutu ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/ Uygulama	r	,605
	p	,000
	Sayı	352

Tablodaki verilere göre örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin dini yönelimin uygulama boyutu ile ilgili tutumları ile Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasında yüksek düzeyde olumlu bir ilişki vardır ($R= .605$, $p < ,01$).

Tablo 10, 11, 12. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 10. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,605(a)	,366	,364	,79997747

a Predictors: (Constant), Uygulama

Tablo 10'daki bulgulara göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumları Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarını %60 oranında açıklamaktadır. Başka bir ifadeyle sanayi işçilerinin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları %60 oranında dini yönelimin uygulama boyutu tarafından şekillendirilmektedir. Bu sonuçlara göre dini yönelimin uygulama boyutunun Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun önemli bir yordayıcısı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	129,363	1	129,363	202,141	,000(a)
	Residual	223,987	350	,640		
	Total	353,350	351			

a Predictors: (Constant), Uygulama

b Dependent Variable: Mistik Mönelimli

Tablo 11'deki bulgulara göre uygulama boyutu ile ilgili tutumlar ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasındaki ilişki $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak da anlamlı bir ilişkidir.

Tablo 12. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,009	,043		-,203	,839
	uygulama	,607	,043	,605	14,218	,000

a Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 12 incelendiğinde sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarına 0,607 birim yansıdığı, başka bir ifadeyle uygulama boyutu ile ilgili tutum puanındaki her 1 birim artışın Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu puanında 0,607 puan artışa sebep olduğu görülmektedir. (Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu = $-0,009+0,607$ Dini yönelim/uygulama). [R= 0,605, R²= 366, F= 202,141, p<, 01]

1.3. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu

Örneklemin dini yönelimin duygu boyutu ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Dini Yönelimin Duygu Boyutu ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/ Duygu	r	,647
	p	,000
	Sayı	350

Görüldüğü gibi örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları arasında yüksek düzeyde doğrusal bir ilişki vardır (R= ,647, p<,01).

Tablo 14, 15, 16. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 14. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,647(a)	,419	,417	,76879883

a Predictors: (Constant), Duygu

Tablo 14'deki bulgulara göre örnekleme oluşturan sanayi işçilerinin dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumları Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarını %65 oranında açıklamaktadır. Başka bir deyişle Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları %65 oranında dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumlar tarafından şekillendirilmektedir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere dini yönelimin duygu boyutu Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunun önemli bir yordayıcısıdır.

Tablo 15. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	148,427	1	148,427	251,123	,000(a)
	Residual	205,686	348	,591		
	Total	354,113	349			

a Predictors: (Constant), Duygu

b Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 15'deki verilere göre sanayi işçilerinin dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir ($p < ,01$).

Tablo 16. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,002	,041		,056	,955
	Duygu	,640	,040	,647	15,847	,000

a Dependent Variable: Mistik Yönelimli

Tablo 16 incelendiğinde duygu boyutu ile ilgili tutumlardaki her 1 birim artışın Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumlarında 0,64 birim artışa sebep olduğu görülmektedir (Mistik Yönelimli Teslimiyetçi Çalışma Tutumu= $0,002+0,640$ dini yönelim/duygu). [$R= 0,647$, $R^2= 0,419$, $F= 251,123$, $p < ,01$].

Sonuç olarak; dini yönelimin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları üzerinde yüksek oranda, olumlu bir etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

2. Dini Yönelime Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu

Tablo 17, sanayi işçilerinin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ile inanç, uygulama ve duygu boyutundan oluşan dini yönelim tutumları arasındaki korelasyon analizi sonuçlarının içermektedir.

Tablo 17. Dini Yönelim ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim	r	-,154
	p	,006
	Sayı	321

Tablo 17'deki verilere göre örneklemin inanç, uygulama ve duygu boyutlarından oluşan dini yönelim ile Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasında güçlü ve ters (negatif) yönde bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = -,154$, $p < ,01$).

Tablo 18, 19, 20. Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumunun Dini Yönelime Göre Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 18. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,154(a)	,024	,021	1,00686900

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

Tablo 18'deki bulgulara göre sanayi işçilerinin dini yönelimlerinin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarını %15 oranında açıkladığı, başka bir ifadeyle Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının %15 oranında dini yönelim tarafından şekillendirildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 19. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7,820	1	7,820	7,714	,006(a)
	Residual	323,397	319	1,014		
	Total	331,218	320			

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

b Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 19'deki verilere göre sanayi işçilerinin dini yönelimle ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir ($p < ,01$).

Tablo 20. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,013	,056		,236	,813
	Diniyönelim	-,153	,055	-,154	-2,777	,006

a Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 20'deki bulgulara göre örneklemimizi oluşturan sanayi işçilerinin dini yönelimle ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarında -0,15 birim artışa sebep olduğu görülmektedir. Bu analiz sonucuna göre örneklemin dini yönelimindeki artış Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarında azalmaya neden olmaktadır. (Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu= 0,013+(-0,15) dini yönelim). [$R = 0,154$, $R^2 = 0,024$, $F = 7,714$, $p < ,01$].

2.1. Dini Yönelimin İnanç Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu

Sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 21'de verilmiştir. Tablodaki bulgulara göre örneklemin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ile inanç boyutu arasında güçlü ve negatif bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır ($R = -,220$, $p < ,01$).

Tablo 21. Dini Yönelimin İnanç Boyutu ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/İnanç	r	-,220
	p	,000
	Sayı	336

Tablo 22, 23, 24. Dini Yönelimin İnanç Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları**Tablo 22. Model Summary**

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,220(a)	,049	,046	,98342518

a Predictors: (Constant), İnanç

Tablo 22'deki bulgulara göre örneklemimizi oluşturan sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları, Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarını %22 oranında açıklamaktadır. Başka bir ifadeyle sanayi işçilerinin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları %22 oranında dini yönelimin inanç boyutu ile ilgili tutumlar tarafından şekillendirilmektedir.

Tablo 23. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	16,468	1	16,468	17,027	,000(a)
	Residual	323,020	334	,967		
	Total	339,487	335			

a Predictors: (Constant), İnanç

b Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 23'te de görüldüğü gibi örneklemimizi oluşturan sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir ($p < ,01$).

Tablo 24. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,003	,054		-,053	,958
	inanc	-,213	,052	-,220	-4,126	,000

a Dependent Variable: kolay kazanç yönelimli

Tablo 24'teki bulgular ışığında örneklemin dini yönelimin inanc boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarında -0,21 birim artışa sebep olduğu anlaşılmaktadır. İlişkinin yönü dikkate alınırsa örneklemin inanc boyutu ile ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasında ters orantılı bir ilişki olduğu; biri artarken diğersinin azaldığı görülmektedir (Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu= -0,003+(-0,213)dini yönelim/inanc). [R= 0,220, R²= 0,049, F= 17,027, p< ,01].

2.2. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu

Tablo 25 sanayi işçilerinin dini yönelimin uygulama boyutu ile ilgili tutumlarının Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ile korelasyon analizi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 25. Dini Yönelimin Uygulama Boyutu ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/ Uygulama	r	-,093
	p	,087
	Sayı	338

Tablo 25'teki verilere göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasında ters yönlü güçlü bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumları arttıkça Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarında azalma görülmektedir.

Tablo 26, 27, 28. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 26. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,093(a)	,009	,006	1,00234667

a Predictors: (Constant), Uygulama

Tablo 26'ya göre örneklelimizi oluşturan sanayi işçilerinin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının %09 oranında uygulama boyutu ile açıklanabileceği başka bir ifadeyle uygulama boyutunun %09 oranında örneklemin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarını şekillendirdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 27. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,965	1	2,965	2,951	,087(a)
	Residual	337,579	336	1,005		
	Total	340,543	337			

a Predictors: (Constant), Uygulama

b Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Örneklemin uygulama boyutu ile ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını görmek amacıyla Tablo 27'ye baktığımızda, örneklemin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ve uygulama boyutu ile ilgili tutumlar arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir($p > ,05$).

Tablo 28. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,003	,055		-,050	,960
	uygulama	-,092	,053	-,093	-1,718	,087

a Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 28'e göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları üzerinde -0,09 oranında artışa sebep olduğu ortaya çıkmıştır. İlişkinin yönü dikkate alınırsa uygulama boyutunun Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu üzerinde ters yönde önemli bir etki yaptığı anlaşılır. [R= 0,093, R²= 0,009, F= 2,951, p> ,05].

2.3. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu

Tablo 29 sanayi işçilerinin dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçlarını içermektedir.

Tablo 29. Dini Yönelimin Duygu Boyutu İle Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/Duygu	r	-,071
	p	,197
	Sayı	333

Tablo 29'daki bulgulara göre örneklemin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ve duygu boyutu ile ilgili tutumları arasında ters yönlü ve güçlü bir ilişki vardır. Örneklemin duygu boyutu ile ilgili tutumları arttıkça Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Tablo 30, 31, 32. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 30. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,071(a)	,005	,002	1,00556385

a Predictors: (Constant), Duygu

Tablo 30'a göre örneklemin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının %07 oranında duygu boyutu ile açıklanabileceğini; başka bir ifadeyle dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumların %07 oranında Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarını şekillendirdiği söylenebilir.

Tablo 31. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,690	1	1,690	1,672	,197(a)
	Residual	334,694	331	1,011		
	Total	336,384	332			

a Predictors: (Constant), Duygu

b Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 31'deki bulgulara göre sanayi işçilerinin Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları ve duygu boyutu ile ilgili tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 32. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,018	,055		,319	,750
	duygu	-,070	,054	-,071	-1,293	,197

a Dependent Variable: Kolay Kazanç Yönelimli

Tablo 32'ye göre örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin duygu boyutu

ile ilgili tutumlarındaki bir birim artışın Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumlarının -0,07 birim artışa sebep olduğu söylenebilir (Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu= 0,018+(-0,07)dini yönelim/duygu). [R= 0,071, R²= 0,005, F=1,672, p> ,05].

Özetle; dini yönelimin inanç ve uygulama boyutlarının Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları üzerinde yüksek düzeyde ve olumsuz bir etkisi olduğu görülmektedir. Duygu boyutu ve Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları arasındaki ilişkinin ise istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (bkz: Tablo 31, p> ,05).

3. Dini Yönetime Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu

Tablo 33, örneklemin inanç uygulama ve duygu boyutundan oluşan dini yönelim ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasındaki korelasyon analizi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 33. Dini Yönelim ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu Korelasyon Analizi Sonuçları

	İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim	r	,476
	p	,000
	Sayı	337

Tablo 33'teki bulgulara göre örneklemin İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları ile inanç, uygulama ve duygu boyutundan oluşan dini yönelimle ilgili tutumları arasında yüksek düzeyde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır (R= 0,476). Buna göre örneklemin dini yönelimle ilgili tutumlarının arttıkça İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının da arttığını söyleyebiliriz.

Tablo 34, 35, 36. İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Dini Yönetime Göre Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 34. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
-------	---	----------	-------------------	----------------------------

1	,476(a)	,226	,224	,88739168
---	---------	------	------	-----------

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

Tablo 34'deki veriler sanayi işçilerinin dini yönelimle ilgili tutumlarının %48 oranında İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarını etkilediğini; başka bir ifadeyle örneklemin İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının %48 oranında dini yönelimle açıklanabileceğini göstermektedir.

Tablo 35. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	77,175	1	77,175	98,004	,000(a)
	Residual	263,800	335	,787		
	Total	340,975	336			

a Predictors: (Constant), Diniyönelim

b Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 35'ten sanayi işçilerinin İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları ve dini yönelimle ilgili tutumları arasındaki ilişkinin $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 36. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,001	,048		-,027	,979
	diniyönelim	,476	,048	,476	9,900	,000

a Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 36'dan da anlaşılacağı üzere sanayi işçilerinin inanç, uygulama ve duygu boyutlarını içeren dini yönelimle ilgili tutumlarındaki her 1 birim artış İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarında 0,47 birim artışa sebep olmaktadır (İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutum= $-0,001+0,476$ dini yönelim). [$R = 0,476$, $R^2 = 0,226$, $F = 98,004$, $p < ,01$].

3.1. Dini Yönelimin İnanç Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu

Tablo 37’de örneklemin inanç boyutu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 37. Dini Yönelimin İnanç Boyutu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

Dini Yönelim/İnanç	İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu	
	r	,5410
p	,000	
Sayı	353	

Görüldüğü gibi sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasında aynı yönde (pozitif) ve güçlü bir ilişki vardır. Yani, dini yönelimin inanç boyutu ile ilgili tutumlar arttıkça İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarında da bir artış görülmektedir ($R=0,54$).

Tablo 38, 39, 40. Dini Yönelimin İnanç Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 38. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,410(a)	,168	,166	,91252683

a Predictors: (Constant), İnanç

Tablo 38’deki bulgulara göre örnekleme oluşturan sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumları, İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarını %41 oranında etkilemektedir. Başka bir ifadeyle İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları %41 oranında dini yönelimin inanç boyutu ile ilgili tutumlar tarafından şekillendirilmektedir.

Tablo 39. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.

1	Regression	59,064	1	59,064	70,930	,000(a)
	Residual	292,280	351	,833		
	Total	351,343	352			

a Predictors: (Constant), İnanc

b Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 39’da da görülebileceği örneklemin İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları ve inanç boyutu arasındaki ilişki $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak da anlamlı bir ilişkidir.

Tablo 40. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,008	,049		-,170	,865
	inanc	,407	,048	,410	8,422	,000

a Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 40’teki bulgulara göre örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin inanç boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarına 0,41 birim artışa sebep olduğu ortaya çıkmaktadır (İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu= $-0,008+0,407$ dini yönelim/inanç). [$R= 0,410$, $R^2= 0,168$, $F= 70,930$, $p < ,01$].

3.2. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu

Tablo 41. sanayi işçilerinin uygulama boyutu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçlarını içermektedir.

Tablo 41. Dini Yönelimin Uygulama Boyutu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

Dini Yönelim/Uygulama	İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu	
	r	,362
	p	,000
	Sayı	351

Tablo 41'deki bulgulara göre örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumları ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasında doğrusal ve güçlü bir ilişki vardır ($R=0,36$). Buna göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumları arttıkça İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının da arttığını söylemek mümkündür.

Tablo 42, 43, 44. Dini Yönelimin Uygulama Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları**Tablo 42. Model Summary**

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,362(a)	,131	,128	,93630579

a Predictors: (Constant), Uygulama

Tablo 42'deki bulgulara göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumlarının İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarını %36 oranında etkilediği; başka bir ifadeyle İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının %36 oranında uygulama boyutu tarafından şekillendirildiği söylenebilir.

Tablo 43. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	46,071	1	46,071	52,552	,000(a)
	Residual	305,957	349	,877		
	Total	352,028	350			

a Predictors: (Constant), Uygulama

b Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 43'te görüldüğü gibi örneklemin dini yönelimleri ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasındaki ilişki $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir.

Tablo 44. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,002	,050		-,041	,967
	uygulama	,360	,050	,362	7,249	,000

a Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 44'e göre sanayi işçilerinin uygulama boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarında 0,36 birim artışa sebep olduğu anlaşılmaktadır (İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu= - 0,002+0,360dini yönelim/uygulama). [R= 0,362, R²= 0,131, F= 52,552, $p < ,01$].

3.3. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu

Örneklemin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının korelasyon analizi sonuçları Tablo 45'te verilmiştir.

Tablo 45. Dini Yönelimin Duygu Boyutu ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Korelasyon Analizi Sonuçları

	İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu	
Dini Yönelim/Duygu	r	,465
	p	,000
	Sayı	348

Tablo 45'teki bulgulara örnekleminizi oluşturan sanayi işçilerinin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasında yüksek düzeyde ve aynı yönde (pozitif) bir ilişki vardır (R= 0,46).

Tablo 46, 47, 48. Dini Yönelimin Duygu Boyutuna Göre İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları
Tablo 46. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,465(a)	,216	,214	,89197904

a Predictors: (Constant), Duygu

Tablo 46’da da görüldüğü gibi örneklemin duygu boyutu ile ilgili tutumların İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarını %46 oranında şekillendirdiği; başka bir ifadeyle İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarının %46 oranında dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumlarla açıklanabileceği anlaşılmaktadır.

Tablo 47. ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	76,059	1	76,059	95,596	,000(a)
	Residual	275,287	346	,796		
	Total	351,346	347			

a Predictors: (Constant), Duygu

b Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 47’deki bulgulara örneklemin dini yönelimin duygu boyutu ile ilgili tutumları ve İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları arasındaki ilişkinin $p < ,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 48. Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,001	,048		-,024	,981
	duygu	,471	,048	,465	9,777	,000

a Dependent Variable: İş Yönelimli

Tablo 48’deki bulgulara göre sanayi işçilerinin duygu boyutu ile ilgili tutumlarındaki her 1 birim artışın İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumlarında 0,47 oranında artışa sebep olduğu görülmektedir (İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumu= $-0,001+0,471$ dini yönelim/duygu). [$R=0,465$, $R^2=0,216$, $F=95,596$, $p < ,01$].

Özetle; dini yönelimin inanç ve uygulama boyutlarının İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları üzerinde olumlu ve önemli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç

Dini yönelimler ve çalışma tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan analizler neticesinde dini yönelimin inanç boyutunun %55, uygulama boyutunun %61 ve duygu boyutunun %65 oranında Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunu açıkladığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla dinin inanç, uygulama ve duygu boyutlarının her birinin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumuna önemli katkılar yaptığı anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre din kaynaklı inanç, uygulama ve duygu unsurlarının, örneklemimizi oluşturan bireylerin Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumunu benimseme ve şekillendirmesinde son derece etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumunun %-22 oranında dini yönelimin inanç ve %-09 oranında uygulama boyutu tarafından şekillendirildiği tespit edilmiştir. İlişkinin yönü dikkate alındığında dini yönelimin inanç ve uygulama boyutlarının Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu üzerinde ters yönde önemli bir etkiye sebep olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan da anlaşılacağı üzere dini inanç ve uygulamaların Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu üzerinde olumsuz bir etki yaptığı, dolayısıyla dinden kaynaklanan inanç ve uygulamaların bireyleri kolay kazanma odaklı bir çalışma faaliyetinden uzaklaştırdığı ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumu ile duygu boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan dinî yönelimin inanç boyutunun %41 oranında; uygulama boyutunun %36 oranında ve duygu boyutunun da %46 oranında İş Yönelimli Çileci Çalışma Tutumlarını şekillendirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre bireylerin benimsediği dini kaynaklı inanç, uygulama ve duygusal unsurların, Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumu kadar olmasa da, İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumunu da olumlu yönde önemli ölçüde etkilediği anlaşılmıştır.

Netice itibarıyla, din kaynaklı bir takım inanç, duygu ve uygulamaların Mistik Yönelimli-Teslimiyetçi Çalışma Tutumları üzerinde %55-65 oranında; İş Yönelimli-Çileci Çalışma Tutumları üzerinde %36-46 oranında olumlu bir etki

yaparken, Kolay Kazanç Yönelimli-Hazcı Çalışma Tutumları üzerinde %-09 ile -22 oranında ters yönde bir etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

- Ahmet Onay, "Dini Yönelim Ölçeği", *İslamiyat*, Ankara 2002, c. V, sayı: 4, ss. 181-192.
- , "Dindarlık Ölçme Çalışmaları", *İslami Araştırmalar Dergisi*, c. 14, sayı: 3-4.
- Kayhan Mutlu, "Bir Dindarlık Ölçeği (Sosyoloji'de Yöntem Üzerine Bir Tartışma)", *İslami Araştırmalar Dergisi*, Ankara 1989, c. 3, sayı: 4.
- M. Duverger, *Sosyal Bilimlere Giriş*, çev.: Ünsal Oskay, 4.Baskı, Bilgi Yay., Ankara 1990.
- Remzi Altunışık, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu, Engin Yıldırım, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitapevi, Sakarya 2004.
- Sefer Yavuz, "Çalışma Tutumu Ölçeği ve Geçerlik-Güvenirlik Analizleri" *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 2008, c. 7, sayı: 14, ss. 117-127.
- , "Dini Yönelim Ölçeği ve Güvenirlik Çalışması: Sanayi İşçileri Üzerine Bir Araştırma", *Toplum Bilimleri Dergisi*, c. 1-3, sayı: 1-6, ss. 221-228.
- , *Dini Değerlerin Çalışma Hayatındaki Yeri: Sanayi İşçileri Üzerine Bir Araştırma (Çorum Örneği)*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008.
- Şener Büyükoztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 7. Baskı, Pegem A Yay., Ankara 2007.
- Veysel Uysal, *Dini Tutum Davranış ve Şahsiyet Özellikleri*, İFAV Yay., İstanbul 1996.